

Aaltje Cohen-van der Woude

Aaltje van der Woude is geboren op 8 oktober 1912 in Groningen. Ze was een dochter van Jacob Joachim Joseph van der Woude en Klaartje de Vries.

In 1925 wordt in Groningen de Joodse Idunagroep opgericht. Het was de eerste Joodse Scoutinggroep die zich bij de NPV aansloot, als groep 6. Aaltje van der Woude werd hier in 1932 Akela. Elie Cohen, haar latere echtgenoot en arts, was hopman van deze groep. In 1932 doet de groep mee aan het Wassenaarsche kamp, waar scouts uit heel Europa aan deelnemen.

Omstreeks 1933 was in Groningen een tweede Joodse groep actief. Dit betrof een Zionistische afsplitsing van de Idunagroep onder de naam Mee-Avdoet le-Cheroet (Van Knechtschap naar Vrijheid). Aaltje en Elie sloten zich hierbij aan. Elie werd groepsleider en Aaltje weer Akela. Dit groepje van ongeveer 15 leden ging eens per jaar een dag of tien kamperen in de buurt van Groningen, bijvoorbeeld in Zeegse, Appèlbergen of Vosbergen. Zowel de Idunagroep als Mee-Avdoet le-Cheroet waren aangesloten bij Padvindere Vereniging Nederland.

In 1939 trouwden Aaltje en Elie en werd hun zoon Aron Elie geboren. Elie werkte toen in Aduard. In 1940 werden de eerste plannen gemaakt om te vluchten. Vanaf 1 mei 1941 mocht dokter Cohen alleen nog maar Joodse patiënten behandelen. Dat wilde de dokter niet en het gezin verhuisde naar Groningen. Daar ging dokter Cohen werken bij een firma die steunzolen en andere hulpmiddelen maakte. In juli 1942 moesten de Joden naar werkkampen en dokter Cohen dook onder. Hij kreeg de kans om tegen betaling naar Zweden gesmokkeld te worden maar dit bleek een valstrik en hij werd uitgeleverd aan de Duitsers.

Op 23 oktober 1942 kwam dokter Cohen in kamp Amersfoort terecht en op 7 december 1942 werd hij overgeplaatst naar kamp Westerbork. In beide kampen werd hij ondergebracht bij de ziekenafdeling. Zo werd hij ook betrokken bij de transporten. Hij moest mensen keuren en zeggen of ze wel of niet op transport konden. In veel gevallen gaf hij bewust een onjuiste verklaring die luidde dat de mensen niet vervoerd konden worden. Toen de Duitsers erachter kwamen dat dat vaak niet klopte, mocht hij dit werk niet meer doen. Aaltje kwam al op 7 november 1942 aan in Kamp Westerbork.

Op 14 september 1943 gingen dokter Cohen, Aaltje, hun zoontje en zijn schoonouders met 1009 personen op transport naar vernietigingskamp Auschwitz-Birkenau. Aaltje en hun zoon Aron Elie werden bij aankomst op 16 september 1943 vergast. Het lukte dokter Cohen om weer op de medische afdeling geplaatst te worden, waar hij weer bewust verkeerde diagnoses stelde, nu om mensen uit de gaskamer te houden. Hij overleefde de oorlog.

Auschwitz was een concentratiekampcomplex dat tijdens de Tweede Wereldoorlog door nazi-Duitsland rondom de Poolse stad Oświęcim (Duits: Auschwitz) in het geannexeerde deel van Polen werd opgezet. Auschwitz was het grootste van alle Duitse concentratiekampen en bestond aan het einde van de oorlog uit Auschwitz I (het basiskamp ten zuidwesten van de stad), Auschwitz II-Birkenau (het vernietigingskamp ten westen van de stad), Auschwitz III-Monowitz (een werkkamp ten oosten van de stad bij de IG Farben-fabriek) en tevens tientallen subkampen. Ongeveer 1,3 miljoen mensen werden naar Auschwitz gedeporteerd. Van hen zijn er ongeveer 1,1 miljoen om het leven gekomen; het

grootste deel van de slachtoffers werd vergast. Van 1940 tot en met begin 1942 was het Auschwitz-complex voornamelijk een concentratiekamp; gevangenen kwamen om het leven door de combinatie van grove mishandeling, uitputting en ziekte. Vanaf het begin van 1942 tot oktober 1944 was de actieve massamoord op Joden net zo'n belangrijke functie van het complex.

Voor hun huis op Van Brakelplein 45 in Groningen is een Stolpersteine geplaatst.

Meer informatie

[Aaltje Cohen-van der Woude | Oorlogsgravenstichting](https://wkregister.nl/personen/aaltje-cohen-van-der-woude/)

wkregister.nl/personen/aaltje-cohen-van-der-woude/

[Aaltje Cohen-van der Woude \(joodsmonument.nl\)](https://joodsmonument.nl/)

[Nieuw Israelietisch weekblad \(bistritzky.com\)](https://bistritzky.com/)

[T.O.P.-groep, een Joodse padvindergroep in Den Haag \(1932-1941, 1945- ca. 1950\) –](#)

[Joods Erfgoed Den Haag](#)

[Nieuw Israelietisch weekblad » 21 maa 1930 - Art. 60 | Delpher](#)

[Nieuw Israelietisch weekblad » 26 aug 1932 - Art. 107 | Delpher](#)

[Poel v.d bi.werk \(rug.nl\)](#)

wkregister.nl/aron-elie-cohen

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvindere, jrg 17, 1933, no 2, 1933 »](#)

[1933-02 - Pag. 7 | Delpher](#)

[Waakt; orgaan der Padvindere Vereeniging Nederland, 1933, 1933 » 1933-12 - Pag. 10 |](#)

[Delpher](#)

[Waakt; orgaan der Padvindere Vereeniging Nederland, 1934, 1934 » 1934-01 - Pag. 10 |](#)

[Delpher](#)

[Weest paraat; officieel orgaan van de Nederlandsche Padvindere, jrg 16, 1932, no 9, 1932 »](#)

[1932-10 - Pag. 7 | Delpher](#)

[Nieuwsblad van het Noorden » 20 apr 1936 - Art. 304 | Delpher](#)

[Lijst van Jodentransporten vanuit Nederland - Wikipedia](#)

[Auschwitz \(concentratiekamp\) - Wikipedia](#)

[Aaltje Cohen-van der Woude - Kamp Westerbork, De Digitale Collectie](#)

[Aaltje Cohen-van der Woude \(Groningen, 8 oktober 1912 - Auschwitz, 16 september 1943\) -](#)

[Oorlogsbronnen.nl](#)

[Van+Brakelplein+45 | Stolpersteine.app](#)

[Stolpersteine Van Brakelplein 45 - Groningen - TracesOfWar.nl](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.